

Рэдагаваў польскае выданне выбраных вершаў М. Багдановіча. Складальнік зборнікаў "Анталогія беларускай паэзіі" (1978), "Беларускія вершы" (1971), для якіх пераклаў большасць вершаў. Паэзія Я. Гушчы ў перакладах на беларускую мову шырока прадстаўлена ў зборніку "Торад мільённы і мы" (1972). У беларускім перакладзе выйшла таксама яго кніжка "Пан Грыцьян і іншыя" (1976). Многія творы тэматычна звязаны з Беларуссю (апавяданне "Лямпа", вершы "Да сябра-беларуса", "Вязынка", зборнік эсэ "Аповесці ў чорных рамках").

У 1975 г. Язэп Гушча атрымаў узнагароду г. Лодзі за дасягненні ў галіне навукі і культуры. Ён адзначаны Залатым крыжам заслугі (1955), Кавалерскім крыжам ордэна Адраджэння Польшчы (1969). Творы Я. Гушчы перакладаліся на беларускую мову. Памёр ён 26.6.1986 г.

Выявы Яна Гушчы

Сяргей Панізьнік

Мой суайчыннік, у пальшчызне знаны,
З душой быў збеларушчанай да дна:
Струменілася там Dżisna і Дзісна,
Шугала Łódź узнёсла-апантана.
Гранёны келіх церпкага віна
Зрасходаваны – кроплямі – на раны.

Складае крылы Век Перапалоху.
Выгнанцы, паязджане, вам – куцця!
Успомніце з гасціннага жыцця
І тое Загасцінне на разлогу,
Дзе на гарышчы чулае дзіця
Мацеём Бурачком здалося Богу.

У чорных рамках – вобразы-выявы.
У светлых рамках Яна – Каляда,
Дзвіны непераводная вада
І краявіды: згусны і бялявы,
Дзе шлях з гасціны – збочыста-кулявы,
Шлях да ojczyzny – годная хада!

1997

Ян Гушча

Пісьменнік і паэт (1917 – 1986)

*да адкрыцця мемарыяльнай
дошкі ў г. Дзісна Мёрскага
раёна Віцебскай вобласці*

10 кастрычніка 2013г.

Нарадзіўся Ян Гушча ў 1917 г. у фальварку Загасцінне Дзісенскага павета. Вучыўся ў гімназіі ў Дзісне, дзе быў рэдактарам часопіса "Наш глос". Дэбютаваў у 1933 г. вершам "Горад". У 1934 г. паступіў на юрыдычны факультэт Віленскага ўніверсітэта, адначасова вучыўся ў Вышэйшай школе палітычных навук у Вільні, якую скончыў у 1939 г. У 1937 г. стаў сябрам Прафсаюза польскіх пісьменнікаў. На працягу 1935–1939 гг. публікаваў вершы, эпіграмы і рэцэнзіі ў шматлікіх польскіх часопісах. У 1940 г. Я. Гушча – у Казахстане. У 1943 г. ён уступіў у Войска Польскае, дзе служыў афіцэрам 3-й дывізіі пяхоты імя Р. Траўгута. У 1944 г. працаваў у Саюзе польскіх патрыётаў у Маскве, рэдакцыі двухтыднёвіка "Nowe Widnokregi". У ліпені 1944 г. пераехаў у Польшчу, спачатку ў Люблін, а ў канцы 1945 г. перасяліўся ў Лодзь і стаў сябрам Саюза польскіх пісьменнікаў.

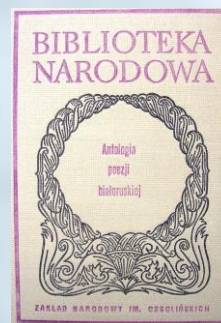

Сучасны выгляд дома Яна Гушчы

Будынак гімназіі ў Дзісне

У 1955–1957 гг. – сябра рэдакцыйнай калегіі двухтыднёвіка "Кроніка". У 1950–1980 гг. Я. Гушча публікаваў паэтычныя творы, прозу і пераклады, галоўным чынам з беларускай мовы. У 1970–1971 гг. – галоўны рэдактар лодзінскага квартальніка "Osnowa". Вершаваныя творы паэта апублікаваны ў зборніках "Балада аб падарожных", "Штодзённасць кахання", "Выбраныя вершы", "Сентыментальнае падарожжа", "Размовы і заклёны", "Гады сярод гадоў". Зборнік вершаў "Стары павільён" у 1969 г. атрымаў узнагароду за найлепшую паэтычную кнігу 25-годдзя.

Ян Гушча – аўтар аповесцяў "Мястэчка над Альшанкай", "Пярсцёнак з кайданоў" (апошняя ў плебісцыце Радыё "Свабодная Еўропа" была прызнана найлепшай кніжкай 1974 г., выдадзенай у Польшчы), шматлікіх апавяданняў. З яго эсэістыкі вылучаюцца "Успаміны не заўсёды журботныя", якія тычацца літаратурнага жыцця Вільні ў міжваенны перыяд, зборнік успамінаў і рэпартажаў "Здарэнні і прызнанні", а таксама "Урыўкі, эпізоды, нарысы" з нарысам "Паэт Белай Русі" пра Ф. Багушэвіча. Сатырычныя творы Я. Гушчы ўвайшлі ў зборнікі "Ані так, ані сяк", "Дажынкi ў Адамаве", "Аб людзях з людзьмі", "Розныя нашыя справы", "Ноч перад агульным сходам", "Зачараваны банкнот", "Жарты, сатыры, эпіграмы". Ён пераклаў з беларускай мовы апавяданні 20 аўтараў, выдадзеныя пад назвай "Мае мядзведзі і іншыя беларускія апавяданні" (1975), выбраныя апавяданні У. Караткевіча пад агульнай назвай "Блакiт і золата дня" (1976).